



KESKKONNAMINISTEERIUM

Keskkonnatasude eesmärk ja peamised muudatused

Ado Lõhmus

Keskkonnaministeerium / asekanstler

November 2014

Keskkonnatasude rakendamise üldeesmärk



KESKKONNAMINISTEERIUM

Keskkonnatasu on majanduslik instrument keskkonnapoliitika eesmärkide saavutamiseks erinevates valdkondades (välisõhk, kliima, vesi, maavarad, jäätmed) seatud eesmärkide saavutamiseks.

Tegemist on toetava meetmega, mis toimib koostöös teiste poliitikavahenditega.

Ressursi- ja saastetasud peaksid



KESKKONNAMINISTEERIUM

- **Ergutama:**
 - loodusvarade säästlikku kasutamist;
 - keskkonnasõbralikuma toorme ja kütuse kasutamist;
 - taaskasutuslahenduste väljatöötamist;
 - loodusvarade kasutajaid ja keskkonna saastajaid rakendama keskkonnakaitsemeetmeid;
- **Hüvitama** kahju, mida loodusvara kasutamine tekitab inimesele ja keskkonnale
- **Määrama** loodusvarale õiglase hinna

Näiteid Eesti keskkonnaeesmärkidest

Vesi

- Tagada pinna- ja põhjavee hea seisundi saavutamine ja hoidmine Läänemere kaitsmiseks

Välisõhk

- SO₂ – vähenemine 32%, st indikatiivne piirkogus aastal 2020 on 51,9 tuhat tonni
- NO_x – vähenemine 18%, st indikatiivne piirkogus aastal 2020 on 29,4 tuhat tonni
- PM_{2,5} – vähenemine 15%, st indikatiivne piirkogus aastal 2020 on 16,9 tuhat tonni
- LOÜ – vähenemine 10%, st indikatiivne piirkogus aastal 2020 on 37,1 tuhat tonni

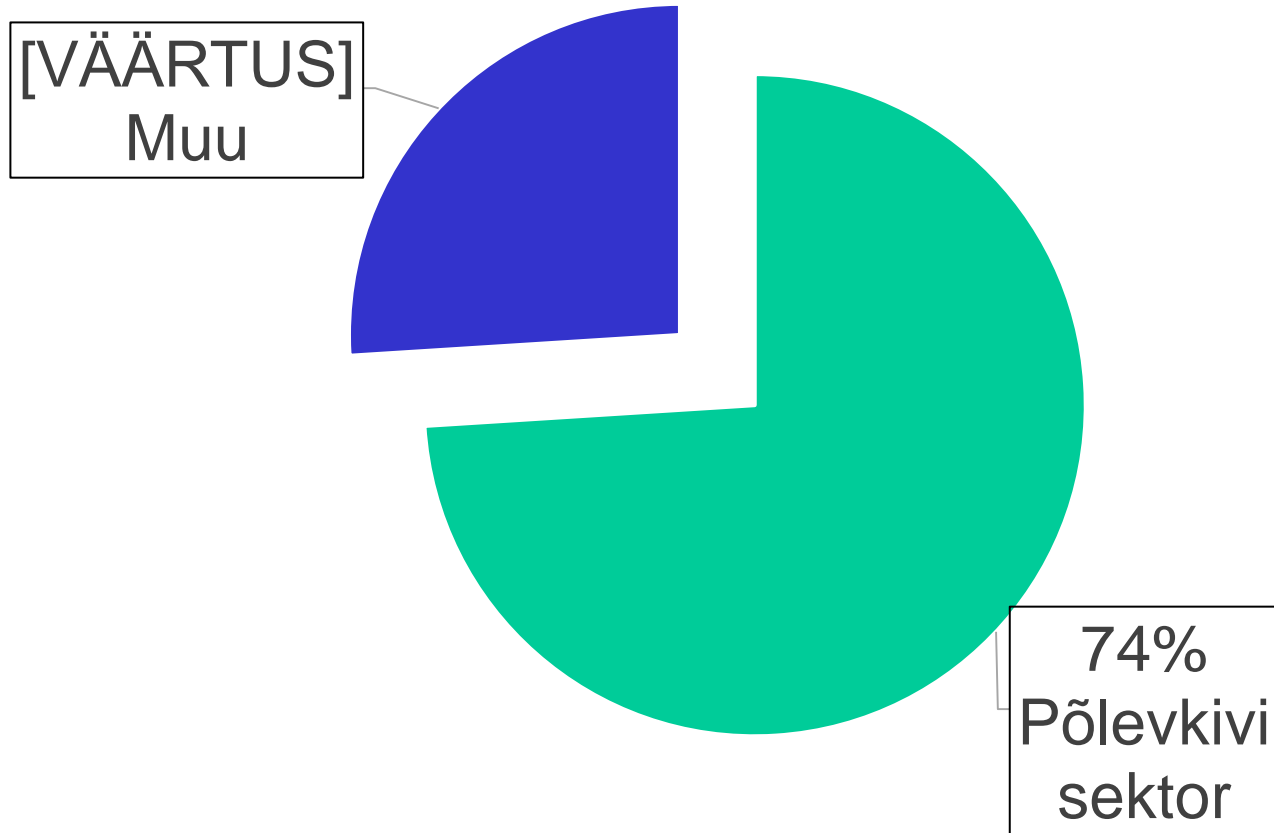
Loodusvarad

Ressursside keskkonnasäästlik, majanduslikult efektiivne ja jätkusuutlik kasutamine vähima keskkonnamõjuga, tagades ühiskonnale varustatuse vajalike ressurssidega.

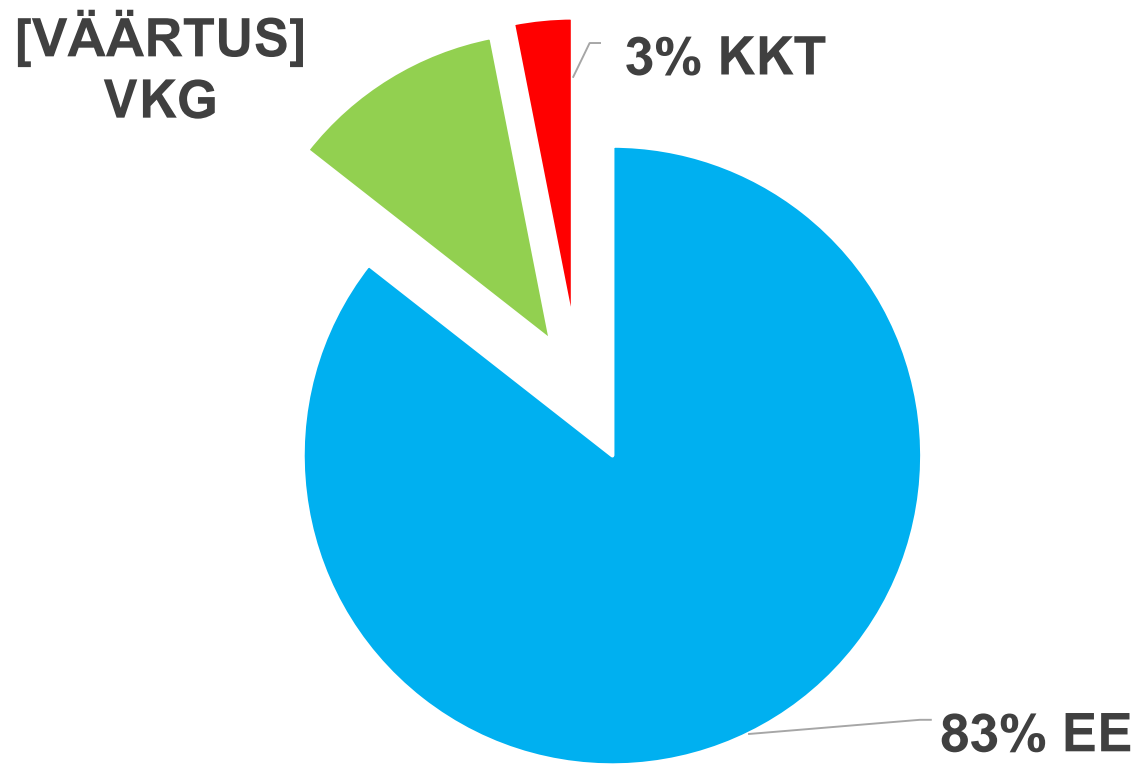
Põlevkivi tööstuse keskkonnamõjud

- Kaevandatud ala kogupindala Ida-Virumaal oli 2013. aasta lõpuks **441 km²**, Lääne-Virumaal 1 km². Kaevandatud alast on 290 km² allmaakaevandatud ja 151 km² on kaevandatud karjääriviisil.
- Sõltuvalt aastasest kaevandamiskogusest lisandub kaevandatud ala **4-6 km²** aastas. **(2025. a kokku ca 500 km²)**
- 2014. a hinnangu järgi on halvas seisundis **kolm** põhjaveekogumit- Ordoviitsiumi Ida-Viru, Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibasseini ja Kvaternaari Vasavere põhjaveekogum.
- Kaevandamisjätmed põlevkivituhk, poolkoks ja aheraine moodustavad 80% kogu jätmetekkest
- Öhuheitmed moodustavad üle 70% Eesti öhuheitmetest

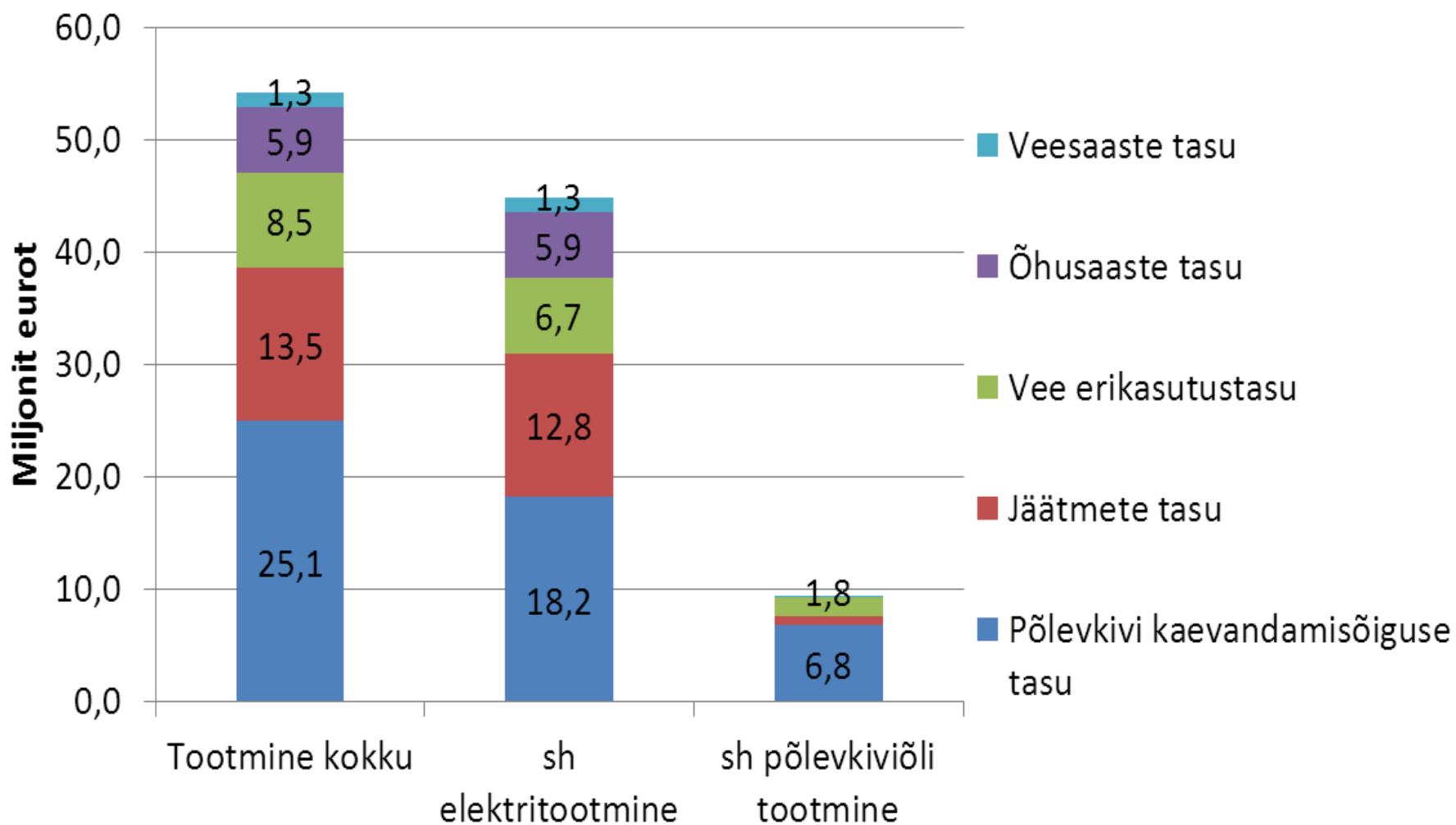
2013. a laekus keskkonnatasusid 84 mln €



Elektri- ja soojatootjad 51,5 mln € ning õlitootjad 10,5 mln €



Tasude proportsioon



Keskkonnatasude osakaal toote müügihinnas

1 barreli põlevkiviõli tootmise eest maksavad põlevkiviõlitootjad riigile keskkonnatasusid kokku u **3,2 USD** ehk praeguse toornafta barreli hinnataseme (80 USD/b) juures **4%** müügihinnast

1 kWh elektri toomise eest maksab Eesti Energia riigile keskkonnatasusid u **0,64 senti** ehk keskmise elektri müügihinna juures (4,3 senti kWh) u **14,8%**

Mõju õlitootmisele

- 1 tonni õli tootmise omahind **375 € ehk 470 USD**
- 1 barreli omahind u **60 € ehk 74 USD**
- 1 barreli õli tootmisel keskkonnatasusid **2,5 € ehk 3,2 USD ehk 4%**
- Kui efektiivsus jääb samaks, on 2025. a 1 barreli õli tootmisel keskkonnatasusid **3,7 € ehk 4,7 USD ehk 5%**
- **Võrdluseks:** nafta hind on viimaste kuudega langenud 110 dollarilt 80 dollarile barreli kohta

Ettevõtetes tarbitud kütuse ja energia keskmine maksumus ning selle muutumine perioodil 2001-2012

Kütus ja energia	Keskmine maksumus aastal 2000	Keskmine maksumus aastal 2012	Hinnatõus perioodil 2001-2012, kordades, 2000.a.=1,0	Aastakeskmine hinnatõus, kordades
Kivisüsi, eurot/tonn	38,28	84,77	2,214	1,068
Põlevkivi, eurot/tonn	8,37	13,04	1,558	1,038
Tükkturvas, eurot/tonn	15,53	37,64	2,424	1,077
Turbabrikett, eurot/tonn	38,03	101,07	2,658	1,085
Küttepuud, eurot/tm	6,39	25,57	4,000	1,122
Puiduhake, eurot/tm	4,15*	15,84	3,817*	1,160
Puidujäätmed, eurot/tm	2,94*	14,98	5,095*	1,198
Maagaas, eurot/tuhat m ³	68,90	369,70	5,366	1,150
Raske kütteõli, eurot/tonn	138,75	565,44	4,075	1,124
Põlevkiviõli (raske fraktsioon), eurot/tonn	107,56	484,64	4,506	1,134
Kerge kütteõli, eurot/tonn	312,66	693,93	2,219	1,069
Diislikütus, eurot/tonn	409,03	1137,25	2,780	1,089
Autobensiin, eurot/tonn	581,40	1363,00	2,344	1,074
Elektrienergia, eurot/Mwh	40,65	77,36	1,903	1,055
Soojus, eurot/Mwh	19,49	52,69	2,703	1,086
Tarbijahinnaindeks	1,0	1,642	1,642	1,042
Tööstustoodangu tootjahinnaindeks	1,0	1,470	1,470	1,033

Keskkonnatasude muudatusettepanekute eesmärgid

Eesti järgib juba aastaid põhimõtet, et vähem maksustatakse töötamist, rohkem saastamist, taastumatute ressursside kasutamist.

Loodusvarade kasutusõiguse tasud peavad korvama otsese ja kaudse kahju, mida konkreetne tegevus tekitab inimestele ja ökosüsteemidele.

Maavara kasutusõiguse tasus peab sisalduma taastumatu ressursi kasutuse hind – kasutatakse kõigile maksumaksjaile kuuluvat vara. Muuhulgas võetakse järgmistelt põlvkondadelt võimalus sellelt maavaralt tulu teenida.

Saastetasude puhul pööratakse kõige suuremat tähelepanu inimtervisele ja ökosüsteemidele ohtlikele saasteainetele, et nende heidet edaspidi vältida või vähendada.

Keskkonnaministeerium arvestab keskkonnatasude muutmisel nii keskkonnaeesmärke, kui ka mõju Eesti ettevõtetele ja majandusele. Selle põhjal on kujundatud keskkonnatasude muutmise tasakaalustsenaariumi järgi.

Keskkonnaministeeriumi ettepanek – tasakaalustsenaarium (1)

Tasumäärad määratakse **10 aastaks**

Põlevkivi kaevandamisõiguse tasumäär kasvab **3%** aastas kuni 2020 ja seejärel **5%** aastas. **(2015.a 1,53 €/t; 2025.a 2,26€/t)**

Kõigi keskkonnatasude kasv kokku, mis põlevkivitööstust mõjutavad, jääb vahemikku **3-6%** aastas.

Põlevkivi kaevandamisõiguse tasu suunatakse tagasi nii, et see laekub **kõigile** mõjutatud ala KOVidele.

Nende KOVide tulud, kuhu tasu ka praeguse süsteemi järgi laekub, **ei vähene**.

Tagasisuunamise aluseks **kaevandatud alade** % KOV pindalast.

Keskkonnaministeeriumi ettepanek – tasakaalustsenaarium (2)

- **Põlevkivi kaevandamisõiguse tasu:**
 - 2015. a: 29,8 mln €
 - 2020. a: 34,6 mln €
- **Põlevkivisektori tasud koondsummas:**
 - 2015. a: 81 mln €
 - 2020. a: 96 mln €
- **Tasude jagunemine summaarselt:**
 - 2015. a: KOV 16,8 mln €, RE 84 mln €, sh KIK 32 mln €
 - 2020. a: KOV 23 mln €, RE 108 mln €, sh KIK 38 mln €

Edasised tegevused

- Vabariigi Valitsuse määrused ressursitasude kehtestamiseks - **13.november 2014**

sh, 31.12.2017 – põlevkiviressursist loodava väärtuse põhine metoodika

- Keskkonnatasude seaduse muutmise seadus saastetasude kehtestamiseks – **veebruar 2015**

2015 +

- Väliskulude rahasse hindamise metoodikate väljatöötamine
- Ressursi eest väärtusepõhise tasu nõudmise mudeli väljatöötamine



KESKKONNAMINISTEERIUM

Täna tähelepanu eest

Ado Lõhmus

Ado.Lohmus@envir.ee